

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ З КУРСУ
«ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ»**

Львів
Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка
2009

Рекомендовано до друку
кафедрою історії філософії
філософського факультету
ЛНУ імені Івана Франка
протокол №1 від 07.09.09 р.

Уклала Уляна Вікторівна Хамар
Відповідальний за випуск А.І.Пашук

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З КУРСУ
«ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ»**

Підп. до друку 15.09.09. Формат 60x84/16. Папір друк.
Друк. на різогр. Умовн. друк. арк. Обл.-вид. арк.
Тираж 100 прим. Зам.

Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка.
79000 Львів, вул. Дорошенка, 41

Мета вивчення історії філософії полягає у формуванні в студентів філософської культури мислення, шляхом прилучення їх до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію його існування; здатності аналізувати світоглядні проблеми на підставі критичного залучення масиву аргументів щодо тих чи інших філософських концепцій; вміння творчо аналізувати явища і процеси навколишньої дійсності; зіставляти філософські, світоглядні ідеї з практикою суспільного життя; а також у формуванні свідомості студентів.

У курсі «Історія філософії» навчальними планами передбачено як спільну роботу студента із викладачем (лекційні та семінарські заняття), так і самостійну роботу студента, яка полягає в опрацюванні тем, відведених для самостійного вивчення; написанні рефератів, підготовці до семінарських занять, написанні контрольних робіт.

Меторичні матеріали містять всю інформацію, необхідну для забезпечення ефективної самостійної роботи студентів, а саме:

- теми для самостійного опрацювання I модуля, а також рекомендовану літературу, необхідну для виконання цього виду самостійної роботи;
- теми для самостійного опрацювання II модуля, а також рекомендовану літературу, необхідну для виконання цього виду самостійної роботи;
- теми рефератів, вимоги до написання, рекомендовану літературу, критерії оцінювання;
- плани семінарських занять; літературу, необхідну для підготовки до семінару; вимоги до учасників семінарського заняття з історії філософії; загальні рекомендації щодо роботи над питаннями семінарського заняття; критерії оцінювання відповідей студентів на семінарському занятті;
- теми контрольних робіт з історії філософії для студентів заочної форми навчання із рекомендаціями щодо їхнього написання та літературою, необхідною для результативного виконання цього виду самостійної роботи.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ I ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ

1. Філософія і світогляд. Типи світоглядів.
2. Відтворення філософських уявлень у міфології та релігійних віруваннях у Стародавньому Єгипті та Межиріччі.
3. Уявлення про світ у Ведах та Упанішадах.
4. Філософія шкіл «н'яя», «веданта», «міманса».
5. Вплив першої «культурної революції» в Стародавньому Китаї на долю китайської філософії.
6. Діяльність «молодших софістів».
7. Малі сократичні школи: кініки, кіренаїки, мегарики.
8. Суспільно-політичні погляди Платона. Вчення про державу.
9. Вчення Арістотеля про державу.
10. Етичне вчення Арістотеля, вчення про чесноти.
11. Філософія шкіл елліністичної доби: академіки, перипатетики.
12. Філософські школи доби Римської імперії: стоїцизм, скептицизм, еkleктизм.
13. Діяльність каппадокійських отців церкви: Василя Кесарійського, Григорія Назіанзіна (Богослова), Григорія Нісського.
14. Зародження схоластики: філософія Северина Боеція, Еріугени.
15. Середньовічна філософія близькосхідних країн і мусульманської Іспанії: Аль-Кінді, Аль-Фарабі, Ібн Сіні (Авіценні), Ібн Баджі, Ібн Туфейля, Аверроеса.
16. Єврейська філософія у Середньовіччі: Авіцеброн та Мойсей Маймонід.
17. Філософія Сігера Брабантського.
18. Філософія Оксфордської школи: Роджер Бекон, Іоанн Дунс Скот.
19. Вчення Томи Аквінського про людину і суспільство.

20. Філософські школи типу «via antiqua» та «via moderna».
21. Філософія Вільяма Оккама.
22. Містицизм Йоганна Екхарта.
23. Гуманізм Лоренцо Валли.
24. Філософія Еразма Роттердамського.
25. Критика схоластичної філософії Мішелем де Монтенем.
26. Полемічні школи аристотелізму доби Відродження: аверроїсти й олександристи.
27. Розвиток нового природознавства періоду Відродження: Микола Коперник, Йоганн Кеплер, Галілео Галілей.
28. Реформація і контрреформація.
29. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: політична теорія Нікколо Макіавеллі.
30. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: утопічні концепції Томаса Мора і Томмазо Кампанелли.

Література

1. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії. – К., 2000.
2. Антологія мировой філософії: В 4 т. – М., 1969. – Т.1. – Ч.1.
3. Асмус В. Ф. Античная філософія. – М., 1999.
4. Асмус В.Ф. Историко-філософские этюды. – М., 1984.
5. Афанасьєва В. О. Гильгамеш и Энкиду. – М., 1971.
6. Беккер К.Ф. Мифы древнего мира. – Симферополь, 1998.
7. Вассоевич А.Л. Духовный мир народов классического Востока (Историко-психологический метод в историко-філософском исследовании). – СПб., 1998.
8. Введение в філософію. Учебник для вузов: В 2-х т. / Авт. кол.: И.Т.Фролов и др. - М.: Политиздат, 1989.- т.1.- 367 с.
9. Вступ до філософії: Историко-філософська пропедевтика: Підручник / Г.І.Волинка, В.І.Гусєв, І.В.Огородник, Ю.О.Федів; За ред. Г.І.Волинки. – К., 1999. – 624 с.
10. Гиляров Г.А. Греческие софисты. – М., 1888.
11. Гольдциер Игнатий. Исламская и еврейская філософія // В кн.: Общая история, история філософії. – М., 1910. – Т.1.
12. Горфункель А. Х. Гуманизм и натурфілософія итальянского Возрождения. – М., 1986.
13. Горфункель А. Х. Філософія эпохи Возрождения. – М., 1980.
14. Гусєв В. А. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1992.
15. Джохадзе Д. В., Стяжкин И. И. Введение в историю западноевропейской средневековой філософії. – Тбилиси, 1981.
16. Древнекитайская філософія. Нач. период. (Подгот. текстов, вступит. статья и коммент. В.В.Бродова.) Изд. 2-е. – М.: Мысль, 1972. - 271 с.
17. Древнекитайская філософія. Эпоха Хань. /Редкол.: В.Г.Буров (отв.ред.) и др. – М.: Наука, 1990. - 526 с.
18. Жильсон Э. Філософія в средние века. – М., 2004.
19. Захара І. С. Лекції з історії філософії. – Львів: Видавництво ЛБА, 1997.
20. Зеньковский В.В. Основы христианской філософії. – М., 1997.
21. Зубов В. П. Аристотель. – М., 1964.
22. История філософії в кратком изложении / Пер. с чеш. И.И.Богута – М.: Мысль, 1991. – 590 с.
23. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І.Ярошовця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
24. Карсавин Л.П. Святыє отцы и учителя церкви. – М., 1994.
25. Кессиди Ф.Х. От мифа к логосу. – СПб., 2003.
26. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
27. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
28. Кондзьолка В.В. Філософія і її історія. – Львів, 1996. – С. 3-89.

29. Коростовцев М.А. Были ли начала материалистического мировоззрения в древнем Египте? // Переднеазиатский сборник. III. История и филология стран древнего Востока. – М., 1979. – С. 142–149.
30. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005.
31. Крижанівський О. Релігія, міфологія, література, архітектура і мистецтво Стародавнього Єгипту // Історія в школах України. – 2006. – №2. – С.43-45.
32. Крижанівський О. Стародавня Месопотамія: релігійно-міфологічні уявлення, література, архітектура та мистецтво // Історія в школах України. – 2006. – №4. – С.45-47.
33. Липинская Я., Марциняк М. Мифология Древнего Египта. – М., 1983.
34. Лосев А.Ф. Софисты, Сократ, Платон. – М., 1974.
35. Массон В.М. Первые цивилизации. – Л.: Наука, 1989.
36. Матье М. Э. Древнеегипетские мифы. – М., 1956.
37. Матье М.Э. Избранные труды по мифологии и идеологии Древнего Египта. – М., 1996.
38. Мелларт Дж. Древнейшие цивилизации Ближнего Востока. – М., 1982.
39. Нахов И.М. Философия киников. – М., 1982.
40. Оппенгейм А. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации. – М., 1990.
41. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
42. Петрушенко В. Л. Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I–IV рівнів акредитації. – К.: “Каравела”; Львів: “Новий світ–2000”, 2001.
43. Ранние отцы церкви. – Брюссель, 1988.
44. Редер Д. Г. Мифы и легенды Древнего Двуречья. – М., 1965.
45. Редер Д.Г. Мифологическое мышление и зачатки научного мировоззрения в Древнем Египте // Культура древнего Египта. – М., 1976. – С. 223–249.
46. Соколов В. В. Европейская философия XV–XV вв. – М., 1984.
47. Строгоцкий В.М. Греческая историческая мысль классического и эллинистического периодов об этапах развития афинской демократии. – Горький, 1987.
48. Татаркевич В. Історія філософії. – У 3-х т. – Львів, 1997.
49. Уотт У.М., Какиа П. Мусульманская Испания. М., 1976.
50. Філософія. Курс лекцій: Навч.посібник. / Бичко І.В., Табачковський В.Г. та ін. - 2-е вид. - К.: Либідь, 1994. -576 с.
51. Філософія: Навч. Посіб. /За ред. І.Ф.Надольного. - К.: Вікар, 1999. - 624 с.
52. Філософія: Підруч. / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатовський, І. І. Кальний та ін./ За ред. Г. А. Заїченка та ін. – К.: Вища шк., 1995.
53. Хрестоматия по эллинистической римской философии. – Свердловск, 1987.
54. Ясперс К. Всемирная история философии. Введение. – СПб., 2000. – С. 59-98.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ II ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ

1. Філософія Томаса Гоббса.
2. Філософська система Джона Локка.
3. Філософське вчення П'єра Гассенді.
4. Суб'єктивний ідеалізм Девіда Г'юма.
5. Моральна система Шефтсбері.
6. Філософське вчення Монтеск'є.
7. Критика Дідро суб'єктивного ідеалізму Берклі.
8. Теорія виховання Гельвеція.
9. Філософська система Гольбаха.
10. Філософія просвітництва в Німеччині.
11. Філософське вчення Йоганна Готфріда Гердера.
12. Натуралізм Йоганна Вольфганга Гете.
13. Моральна філософія Канта. Максими, закони, імперативи. Поняття свободи.

14. Натурфілософія і трансцендентальний ідеалізм Шеллінга.
15. Учення про людину Людвіга Фюєрбаха.
16. Теорія пізнання Герберта Спенсера.
17. Критичний раціоналізм Карла Поппера.
18. Філософія Баденської школи: Вільгельм Віндельбанд.
19. Філософія Марбурзької школи: Герман Коген.
20. Неогегельянство.
21. Філософія трагедії Г.Зіммеля.
22. Інтуїтивізм Анрі Бергсона.
23. «Методичний реалізм» Етьєна Анрі Жільсона.
24. Ірраціоналізм Л. Шестова.
25. Головні напрямки розвитку феноменології.
26. Екзистенційна філософія Карла Ясперса.
27. Атеїстичний екзистенціалізм Жана-Поля Сартра.
28. Філософія Альбера Камю.
29. Філософське вчення Вільяма Джеймса.
30. Неопрагматизм Річарда Рорті.

Література

1. Адорно Т., Хоркхаймер М. Дialeктика просвещения. – М., 1997.
2. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії. – К., 2000.
3. Бабушкин В. Феноменологическая философия науки. – М., 1985.
4. Бакрадзе К.С. Дialeктика в философии Фихте // Бакрадзе К.С. Избр. филос.тр. – Тбилиси, 1981. – Т.1. – С.142-191.
5. Богомоллов А. С. Буржуазная философия США XX века. – М., 1974.
6. Больнов О. Ф. Философия экзистенциализма. – СПб., 1999.
7. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / Г.І.Волинка, В.І.Гусев, І.В.Огородник, Ю.О.Федів; За ред. Г.І.Волинка. – К., 1999. – 624 с.
8. Гегель Г.В.Ф. Лекции по истории философии. – СПб, 2001. – Кн.1. – С. 69-158.
9. Гусев В. І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1994.
10. Жучков В. А. Немецкая философия эпохи раннего Просвещения (конец XVII–первая четверть XVIII в.). – М., 1989.
11. Захара І. С. Лекції з історії філософії. – Львів: Видавництво ЛБА, 1997.
12. Ильин И. П. Постмодернизм от истоков до конца столетия: эволюция научного мифа. – М., 1998.
13. История философии в кратком изложении / Пер. с чеш. И.И.Богута – М.: Мысль, 1991. – 590 с.
14. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І.Ярошовця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
15. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005.
16. Кузнецов В. Н. Французский материализм XVIII века. – М., 1981.
17. Кузнецов В.Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.Ф. Западноевропейская философия XVIII в. – М., 1986.
18. Лазарев В. В. Становление философского сознания Нового времени. – М., 1987.
19. Момджян Х. М. Французское Просвещение XVIII века. – М., 1983.
20. Нарский И. С. Западноевропейская философия XVII века. – М., 1974.
21. Нарский И. С. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1973.
22. Нарский И.С. Западноевропейская философия XIX века. – М., 1976. – С.177-209.
23. Некоторые характеристики философии эпохи Просвещения. – М., 1989.
24. Очерки по философии Л.Фейербаха. – Киев, 1982.
25. Петрушенко В. Л. Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I–IV рівнів акредитації. – К.: “Каравела”; Львів: “Новий світ–2000”, 2001.
26. Подольська Є. А. Філософія. Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.

27. Причепій Є. М., Черній А. М., Гвоздицький В. Д. та ін. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Вид. центр «Академія», 2001.
28. Рассел Б. Історія західної філософії. – К., 1995.
29. Реале Дж., Антисери Д. Западноевропейская философия от истоков до наших дней. – СПб., 1995. – Т.3.
30. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії: Від Декарта до Вітгенштайна. – Київ, "Основи", 1998. – 331 с.
31. Татаркевич В. Історія філософії. – У 3-х т. – Львів, 1997.
32. Фейербах Людвиг. История философии Нового времени от Бэкона Верлуамского до Бенедикта Спинозы // Людвиг Фейербах. История философии. М., 1967. – Т.1.
33. Фихте И.Г. О достоинстве человека // Соч.: В 2-х т. – СПб., 1993. – Т.1. – С.435-442.
34. Фишер К. История новой философии. Декарт: Его жизнь и сочинения. – СПб., 1994.
35. Філософія. Курс лекцій: Навч.посібник. / Бичко І.В., Табачковський В.Г. та ін. - 2-е вид. - К.: Либідь, 1994. -576 с.
36. Філософія: Навч. Посіб. /За ред. І.Ф.Надольного. - К.: Вікар, 1999. - 624 с.
37. Філософія: Підруч. / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатовський, І. І. Кальний та ін./ За ред. Г. А. Заїченка та ін. – К.: Вища шк., 1995.
38. Хесле В. Гении философии Нового времени. – М., 1992.
39. Эбер М. Прагматизм. Исследование его различных форм // Джеймс У. Прагматизм. – К., 1995. – С.155-240.
40. Ясперс К. Всемирная история философии.Введение. – СПб., 2000. – С. 59-98.

Студент повинен вивчити всі теми для самостійного опрацювання I (II) модуля і одну з них підготувати у вигляді реферату.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат повинен складатися зі: змісту, вступу, основної частини (розділи), висновків, списку використаної літератури. У вступі слід: а) обґрунтувати актуальність обраної теми; б) показати ступінь розробленості даної теми, а також в) поставити завдання дослідження.

В основній частині потрібно подати короткі біографічні відомості про мислителя, передати зміст його основних ідей, показати їх актуальність.

У висновках потрібно представити результати дослідження, підвести його підсумки.

У списку використаної літератури джерела потрібно подавати в такій формі:

Ім'я автора (прізвище, ініціали). Назва твору. – Місце видання: Назва видавництва, рік видання. – Сторінки.

Так само вказується джерело під час цитування. Можна вказувати джерело цитати на кожній сторінці, а можна посилатися на список літератури, вказуючи при цьому в квадратних дужках номер джерела у списку використаної літератури і сторінку, на якій міститься текст цитати за таким зразком: [1, 255]. Обсяг реферату 10-12 сторінок, друкований (формат А-4; інтервал 1,5; розмір шрифту – 14).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТУ

5 балів –	реферат написано самостійно, формальні вимоги до реферату виконано, проблему повністю розкрито, висновки містять наукові пропозиції. Для написання реферату студент використав не тільки підручники, а і першоджерела;
4 бали –	реферат написано самостійно, всі вимоги до реферату виконані, проблема розкрита;
3 бали –	реферат написано самостійно, але не всіх вимог дотримано, розкриття проблеми неповне; наявні граматичні помилки;

- 2 бали** – реферат написано самостійно, вимог не дотримано, проблему не розкрито;
- 1 бал** – реферат написано несамостійно;
- 0 балів** – реферат не написано.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ДО І ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (варіант 1)

Тема 1. Філософія і світогляд. Типи світоглядів

Рекомендована література

1. Дильтей В. Типы мировоззрения и обнаружение их в метафизических системах // Культурология XX век. Антология. – М., 1995.
2. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І.Ярошовця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
3. Філософія: Навч. Посіб. /За ред. І.Ф.Надольного. - К.: Вікар, 1999. - 624 с.
4. Філософія: Підруч. / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатовський, І. І. Кальний та ін./ За ред. Г. А. Заїченка та ін. – К.: Вища шк., 1995.
5. Шинкарук В.І. Предмет та завдання історії філософії як науки. – К., 1957.

Тема 2. Відтворення філософських уявлень у міфології та релігійних віруваннях у Стародавньому Єгипті та Межиріччі

Рекомендована література

1. Антология мировой философии: В 4 т. – М., 1969. – Т.1. – Ч.1.
2. Жданов В.В. Проблема времени в древнеегипетской мысли // Вопросы философии, № 2, 2003. – С. 152–160.
3. Камнев О.А. Мораль, нравственность и этика древнеегипетского общества (на материалах "Поучения Птаххотепа") // Древний Египет и христианство (К 2000-летию христианства): Материалы научной конференции 30.10.2000–2.11.2000. – М., 2000. – С. 62–70.
4. Конрад М. Нарис історії стародавньої філософії. – Рим, 1974.
5. Коростовцев М.А. Были ли начала материалистического мировоззрения в древнем Египте? // Переднеазиатский сборник. III. История и филология стран древнего Востока. – М., 1979. – С. 142–149.
6. Крижанівський О. Релігія, міфологія, література, архітектура і мистецтво Стародавнього Єгипту // Історія в школах України. – 2006. – №2. – С.43-45.
7. Крижанівський О. Стародавня Месопотамія: релігійно-міфологічні уявлення, література, архітектура та мистецтво // Історія в школах України. – 2006. – №4. – С.45-47.

Тема 3. Уявлення про світ у Ведах та Упанішадах

Рекомендована література

1. Бродов В. В. Истоки философской мысли Индии. Йога. – М., 1990.
2. Бонгард-Левин Г.М. Древнеиндийская цивилизация: Философия, наука, религия. – М., 1980.
3. Древнеиндийская философия. Начальный период. – М., 1972.
4. Луцишина О.А. Уявлення про людину в Рігведі. – К.: Основа, 2005.
5. Чаттопадхья Д. История индийской философии. – М., 1966.
6. Упанишады. – М., 2000.

Тема 4. Філософія шкіл «н'яя», «веданта», «міманса»

Рекомендована література

1. Мюллер Макс. Шесть систем индийской философии: пер. с англ. – М., 1995.
2. Радхакришнан С. Индийская философия: пер. с англ. – СПб., 1994.
3. Чанышев А. Н. Курс лекций по древней философии. – М., 1981.

Тема 5. Роль першої «культурної революції» в Стародавньому Китаї на долю китайської філософії

Рекомендована література

1. Быков Ф. С. Зарождение общественно-политической и философской мысли в Китае. – М., 1966.
2. История китайской философии: Пер. с кит. / Общ. ред и послесл. М.Л.Титаренко. – М.: Прогресс, 1989. – 552 с.
3. История Китая с древнейших времен до наших дней. – М., 1974.

Тема 6. Діяльність «молодших софістів»

Рекомендована література

1. Брагінець А. С. Нариси історії філософії. – Львів, 1967.
2. Гиляров Г.А. Греческие софисты. – М., 1888.
3. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. – М., 1986.
4. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
5. Фрагменты ранних греческих философов. – М., 1989. – Ч.1.: От эпических теокосмогоний до возникновения атомистики.

Тема 7. Малі сократичні школи: кініки, кіренаїки, мегарики

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
2. Нахов И.М. Философия киников. – М., 1982.
3. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.1. – Античность. – Спб., 1994.

Тема 8. Суспільно-політичні погляди Платона. Вчення про державу

Рекомендована література

1. Кондзьолка В.В. Платон: філософія Добра. – Львів, 1997.
2. Лосев А.Ф. Софисты, Сократ, Платон. – М., 1974.
3. Лосев А.Ф., Тахо-Годи А.А. Платон. Аристотель. – М., 1993.
4. Платон и его эпоха. – М., 1979.
5. Соловьев В.С. Жизненная драма Платона // Соч.: В 3-х т. – М., 1990. – Т.2.
6. Хайдеггер М. Учение Платона об истине // Время и бытие: Статьи и выступления: Пер. с нем. – М., 1993.
7. Строгоцкий В.М. Греческая историческая мысль классического и эллинистического периодов об этапах развития афинской демократии. – Горький, 1987.

Тема 9. Вчення Арістотеля про державу

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
2. Лосев А.Ф., Тахо-Годи А.А. Платон. Аристотель. – М., 1993.
3. Луканин Р.К. «Органон» Аристотеля. – М., 1984.
4. Ханин Д.М. Искусство как деятельность в эстетике Аристотеля. – М., 1986.
5. Строгоцкий В.М. Греческая историческая мысль классического и эллинистического периодов об этапах развития афинской демократии. – Горький, 1987.

Тема 10. Етичне вчення Арістотеля, вчення про чесноти

Рекомендована література

1. Воронина Л.А. Основные эстетические категории Аристотеля. – М., 1975.
2. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
3. Лосев А.Ф., Тахо-Годи А.А. Платон. Аристотель. – М., 1993.
4. Луканин Р.К. «Органон» Аристотеля. – М., 1984.
5. Ханин Д.М. Искусство как деятельность в эстетике Аристотеля. – М., 1986.

Тема 11. Філософія шкіль елліністичної доби: академіки, перипатетики

Рекомендована література

1. Дилон Дж. Средние платоники. – СПб., 2002.
2. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
3. Целлер Э. Очерк истории греческой философии. – СПб., 1996.

Тема 12. Філософські школи доби Римської імперії: стоїцизм, скептицизм, еkleктизм

Рекомендована література

1. Конрад М. Нарис історії стародавньої філософії. – Рим, 1974.
2. Римские стоики: Сенека. Эпиктет. Марк Аврелий. – М., 1995.
3. Секст Эмпирик. Три книги пирроновых положений // Соч.: В 2-х т. – М., 1976. – Т.2.
4. Сенека. Моральні листи до Луцілія. – К., 1996.
5. Степанова А. С. Философия древней Стои. – СПб., 1995.

Тема 13. Діяльність каппадокійських отців церкви: Василя Кесарійського, Григорія Назіанзіна (Богослова), Григорія Нісського

Рекомендована література

1. Зеньковский В.В. Основы христианской философии. – М., 1997.
2. Карсавин Л.П. Святые отцы и учителя церкви. – М., 1994.
3. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
4. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
5. Ранние отцы церкви. – Брюссель, 1988.

Тема 14. Зародження схоластики: філософія Северина Боеція, Еріугени

Рекомендована література

1. Боеций. Розрада від філософії. – К., 2002.
2. Лосев А.Ф. Творчество Боэция как переходный антично-средневековый феномен // Западноевропейская средневековая словесность. – М., 1985.
3. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
4. Уколова В.И. Последний римлянин Боэций. – М., 1987.
5. Штекль А. История средневековой философии. – СПб., 1996.
6. Эриугена И. С. Гомилия на Пролог Евангелия от Иоанна. – М., 1995.

Тема 15. Середньовічна філософія близькосхідних країн і мусульманської Іспанії: Аль-Кінді, Аль-Фарабі, Ібн Сіні (Авіценни), Ібн Баджі, Ібн Туфейля, Аверроеса

Рекомендована література

1. Болтаев М. Н. Абу али Ибн-Сина – великий мыслитель, ученый энциклопедист средневекового Востока. – Ташкент, 1980.
2. Брентъес Б., Брентъес С. Ибн-Сина (Авиценна). – К., 1984.
3. Гольдциэр Игнатий. Исламская и еврейская философия // В кн.: Общая история, история философии. – М., 1910. – Т.1.
4. Коплстон Ф. Ч. История средневековой философии. – М., 1997.
5. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
6. Сагадеев А.В. Ибн-Рушд. – М., 1973.
7. Уотт У.М., Какиа П. Мусульманская Испания. М., 1976.

Тема 16. Єврейська філософія у Середньовіччі: Авіцеброн та Мойсей Маймонід

Рекомендована література

1. Гольдциэр Игнатий. Исламская и еврейская философия // В кн.: Общая история, история философии. – М., 1910. – Т.1.
2. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
3. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.

Тема 17. Філософія Сігера Брабантського

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
2. Коплстон Ф. Ч. История средневековой философии. – М., 1997.
3. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
4. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Т.2: Средневековье. – СПб., 1994.
5. Шевкина Г. В. Сигер Брабантский и парижские авероисты XIII в. – М., 1972.

Тема 18. Філософія Оксфордської школи: Роджер Бекон, Іоанн Дунс Скот

Рекомендована література

1. Бл. Іоанн Дунс Скот. Избранное. – М., 2001.
2. Бл. Іоанн Дунс Скот. Трактат о Первоначале. – М., 2001.
3. Жильсон Э. Философия в средние века. – М., 2004.
4. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.

Тема 19. Вчення Томи Аквінського про людину і суспільство

Рекомендована література

1. Боргош Ю. Фома Аквинский. – М., 1975.
2. Карсавин Л.П. Святые отцы и учителя церкви. – М., 1994.
3. Свежавски С. Святой Фома, прочитанный заново // Символ. – Париж, 1995. - №33.
4. Фома Аквинский. 16 рекомендаций для приобретения сокровищ знания // Следы. – К., 1999. – №2. – С.39.
5. Фома Аквинский. Сочинения. – М., 2002.

Тема 20. Філософські школи типу «*via antiqua*» та «*via moderna*»

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
2. Коплстон Ф. Ч. История средневековой философии. – М., 1997.
3. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
4. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.2: Средневековье. – СПб., 1994.

Тема 21. Філософія Вільяма Оккама

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
2. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
3. Уильям Оккам. Избранное. – М., 2002.

Тема 22. Містицизм Йоганна Екхарта

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
2. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
3. Экхарт Мастер. Духовные проповеди и рассуждения. – М., 1991.
4. Экхарт Мастер. Об отрешенности. – М.-СПб., 2001.

Тема 23. Гуманізм Лоренцо Валли

Рекомендована література

1. Баткин Л. М. Итальянские гуманисты: стиль жизни и стиль мышления. – М., 1978.
2. Брагина Л. М. Социально-эстетические взгляды итальянских гуманистов. – М., 1983.
3. Ревякина Н.В. Творческий путь Лоренцо Валлы и его философское наследие // Лоренцо Валла. Об истинном и ложном благе. О свободе воли. – М., 1989. – С. 5-64.
4. Хоментовская А.И. Лоренцо Валла – великий итальянский гуманист. – М.-Л., 1964.

Тема 24. Філософія Еразма Роттердамського

Рекомендована література

1. Роттердамский Э. Философские произведения. – М., 1986.
2. Роттердамський Е. Похвала Глупоті. Домашні бесіди. – К., 1993.
3. Смирин М.М. Эразм Роттердамский и реформационное движение в Германии. – М., 1978.
4. Соколов В. В. Европейская философия XV-XV вв. – М., 1984.

Тема 25. Критика схоластичної філософії Мішелем де Монтенем

Рекомендована література

1. Гарен Э. Проблемы итальянского Возрождения. – М., 1986.
2. Гусев В. А. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1992.
3. Монтень Мишель. Опыты. Избранные произведения: В 3-х т. – М., 1992.
4. Рассел Б. История Западной философии: В 2-х т. – М., 1981.

Тема 26. Полемічні школи аристотелізму доби Відродження: аверроїсти й олександристи

Рекомендована література

1. Горфункель А. Х. Гуманизм и натурфилософия итальянского Возрождения. – М., 1986.
2. Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980.
3. Гусев В. А. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1992.
4. Из истории культуры средних веков и Возрождения. – М., 1976.

Тема 27. Розвиток нового природознавства періоду Відродження: Микола Коперник, Йоганн Кеплер, Галілео Галілей

Рекомендована література

1. Гребенников Е. А. Николай Коперник. – М., 1982.
2. Коперник Н. О вращении небесных сфер. – М., 1964.
3. Кун Т. Структура научных революций. – М., 1977.
4. Рутенбург В. И. Титаны Возрождения. – Л., 1976.
5. Соколов В. В. Очерки философии эпохи Возрождения. – М., 1962.

Тема 28. Реформація і контрреформація

Рекомендована література

1. Вебер М. Протестанская этика и дух капитализма. – М., 1990.
2. Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980.
3. Гусев В. А. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1992.
4. Соловьев Э.Ю. Непобежденный еретик: Мартин Лютер и его время. – М., 1984.

Тема 29. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: політична теорія Нікколо Макиавеллі

Рекомендована література

1. Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980.
2. Макиавелли Н. Государь. – М., 1982.
3. Соколов В. В. Очерки философии эпохи Возрождения. – М., 1962.
4. Юсим М.А. Этика Макиавелли. – М., 1990.

Тема 30. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: утопічні концепції Томаса Мора і Томмазо Кампанелли

Рекомендована література

1. Горфункель А.Х. Томасо Кампанелла. – М., 1969.
2. Гусев В. А. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1992.
3. Кудрявцев О.Ф. Ренессансный гуманизм и Утопия. – М., 1991.
4. Мор Т., Кампанелла Т. Утопия. Місто сонця. – К., 1988.
5. Соколов В. В. Очерки философии эпохи Возрождения. – М., 1962.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ДО ІІ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (варіант 1)

Тема 1. Філософія Томаса Гоббса

Рекомендована література

1. Гоббс Т. Левіафан / Пер. з англ. – Р.Димерець, Н.Іванова, Є.Мірошниченко, В.Єрмоленко. – К.: Дух і Літера, 2000.
2. Гоббс Томас. Бегемот. – Київ, 1996.
3. Гусев В. І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1994.
4. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії: Від Декарта до Вітгенштайна. – Київ, "Основи", 1998. – 331 с.

Тема 2. Філософська система Джона Локка

Рекомендована література

1. Джон Локк. Два трактати про врядування. – Київ, "Основи", 2001.
2. Джон Локк. Розвідка про людське розуміння. У 4-х книгах. – "Акта", 2002.
3. Кузнецов В.Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.Ф. Западноевропейская философия XVIII в. – М., 1986.
4. Лазарев В. В. Становление философского сознания Нового времени. – М., 1987.

Тема 3. Філософське вчення П'єра Гассенді

Рекомендована література

1. Кузнецов В.Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.Ф. Западноевропейская философия XVIII в. – М., 1986.
2. Лазарев В. В. Становление философского сознания Нового времени. – М., 1987.
3. Реале Дж., Антисери Д. Западноевропейская философия от истоков до наших дней. – СПб., 1995. – Т.3.
4. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії: Від Декарта до Вітгенштайна. – Київ, "Основи", 1998. – 331 с.

Тема 4. Суб'єктивний ідеалізм Девіда Г'юма

Рекомендована література

1. Гусев В. І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1994.
2. Г'юм Девід. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експериментального методу міркувань про об'єкти моралі / За ред. та з передм. Е.К.Мосснера; 3 англ. пер. П.Насада. – К., 2003.
3. Кузнецов В.Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.Ф. Западноевропейская философия XVIII в. – М., 1986.
4. Лазарев В. В. Становление философского сознания Нового времени. – М., 1987.

Тема 5. Моральна система Шефтсбері

Рекомендована література

1. Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1994.
2. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.
3. Культура эпохи Просвещения. – СПб.-М., 1993.
4. Некоторые характеристики философии эпохи Просвещения. – М., 1989.
5. Рассел Б. Історія західної філософії. – К., 1995.

Тема 6. Філософське вчення Монтеск'є

Рекомендована література

1. Кузнецов В. Н. Французский материализм XVIII века. – М., 1981.

2. Момджян Х. М. Французское Просвещение XVIII века. – М., 1983.
3. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.

Тема 7. Критика Дидро суб'єктивного ідеалізму Берклі

Рекомендована література

1. Дидро Д. Избр. произв. – М., 1956.
2. Длугач Т.Б. Дени Дидро. – М., 1986.
3. Момджян Х. М. Французское Просвещение XVIII века. – М., 1983.
4. Некоторые характеристики философии эпохи Просвещения. – М., 1989.

Тема 8. Теорія виховання Гельвеція

Рекомендована література

1. Гельвецій К.А. Про людину, її розумові здібності та її виховання. – К., 1994.
2. Коломиєць Т.А. Концепція человека во французском материализме XVIII века. – К., 1978.
3. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.

Тема 9. Філософська система Гольбаха

Рекомендована література

1. Гольбах. Избр. произв.: В 2 т. – М., 1963.
2. Кочарян М.Т. Поль Гольбах. – М., 1978.
3. Момджян Х. М. Французское Просвещение XVIII века. – М., 1983.

Тема 10. Філософія просвітництва в Німеччині

Рекомендована література

1. Жучков В. А. Немецкая философия эпохи раннего Просвещения (конец XVII–первая четверть XVIII в.). – М., 1989.
2. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.
3. Нарский И.С. Западноевропейская философия XIX века. – М., 1976.

Тема 11. Філософське вчення Йоганна Готфріда Гердера

Рекомендована література

1. Адорно Т., Хоркхаймер М. Диалектика просвещения. – М., 1997.
2. Жучков В. А. Немецкая философия эпохи раннего Просвещения (конец XVII–первая четверть XVIII в.). – М., 1989.
3. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.

Тема 12. Натуралізм Йоганна Вольфганга Гете

Рекомендована література

1. Адорно Т., Хоркхаймер М. Диалектика просвещения. – М., 1997.
2. Жучков В. А. Немецкая философия эпохи раннего Просвещения (конец XVII–первая четверть XVIII в.). – М., 1989.
3. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.

Тема 13. Моральна філософія Канта. Максими, закони, імперативи. Поняття свободи

Рекомендована література

1. Асмус В.Ф. Этика Канта // Кант И. Соч.: В 6-ти т. – М., 1975. – Т.4. – Ч.1. – С.5-65.
2. Афанасьев М.Н. Эстетика Канта. – М., 1975.
3. Геллер И.З. Личность и жизнь Канта (Опыт характеристики). – Петербург, 1923.
4. Кузнецов В. Н. Немецкий классический идеализм. – М., 1989.

5. Кузнецов В.Н. Немецкая классическая философия второй половины XVIII - начала XIX века. – М., 1989. – С.126-159.

Тема 14. Натурфілософія і трансцендентальний ідеалізм Шеллінга

Рекомендована література

1. Бакрадзе К.С. Диалектика в философии Шеллинга // Бакрадзе К.С. Избр. филос. тр. – Тбилиси, 1981. – Т.1. – С.192-241.
2. Булатов М.О. Суперечливий характер ідеалістичної філософії Шеллінга // Філософська думка. – 1975. – №3. – С.26-36.
3. Гулыга А.В. Философское наследие Шеллинга // Шеллинг В.Ф.Й. Соч.: В 2 т. – М., 1987. – Т.1. – С.3-38.
4. Гулыга А.В. Шеллинг. – М., 1982.
5. Лазарев В.В. Философия раннего и позднего Шеллинга. – М., 1990.

Тема 15. Учення про людину Людвіга Фейєрбаха

Рекомендована література

1. Булгаков С.Н. Религия человекобожия у Л.Фейербаха. // Булгаков С.Н. Избр. произв. – М., 1993. – Т.1. – С.162-221.
2. Кушаков Ю. Апологія Фейєрбаха // Київський національний університет. – Вісник. – Філософія. Політологія, 2002. – Вип. 38-41.
3. Кушаков Ю. Вогняний потік (До двохсотліття від дня народження Л. Фейєрбаха) // Філософська думка. – 2004. – № 6.
4. Кушаков Ю.В. Историко-философская концепция Л.Фейербаха. Теория, методология, конкретные результаты. – К., 1981.
5. Любутин К.Н. Фейербах: философская антропология. – Свердловск, 1988.

Тема 16. Теорія пізнання Герберта Спенсера

Рекомендована література

1. Нарский И. С. Современный позитивизм. – М., 1961.
2. Рассел Б. Человеческое познание, его сфера и границы. – М., 1957.
3. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.4. От романтизма до наших дней. – СПб., 1997. – С. 187-221.
4. Спенсер Г. Опыты научные, политические и философские. – Мн., 1999. – с.482 - 623.
5. Спенсер Г. Основные начала. – СПб., 1899.

Тема 17. Критичний раціоналізм Карла Поппера

Рекомендована література

1. Нарский И. С. Современный позитивизм. – М., 1961.
2. Поппер К. Логика и рост научного знания. – М., 1983.
3. Рассел Б. Человеческое познание, его сфера и границы. – М., 1957.
4. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.4. От романтизма до наших дней. – СПб., 1997. – С. 187-221.

Тема 18. Філософія Баденської школи: Вільгельм Віндельбанд

Рекомендована література

1. Бакрадзе К.С. Очерки по истории новейшей и современной буржуазной философии // Бакрадзе К.С. Избранные труды: В 4 т. – Т.3. – Тбилиси, 1973. – С.217-297.
2. Виндельбанд В. Прелюдии. Философские статьи и речи // Виндельбанд В. Избранное: Дух и история. – М., 1995. – С.22-58.
3. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.4. От романтизма до наших дней. – СПб., 1997.

Тема 19. Філософія Марбурзької школи: Герман Коген.

Рекомендована література

1. Бакрадзе К.С. Очерки по истории новейшей и современной буржуазной философии // Бакрадзе К.С. Избранные труды: В 4 т. – Т.3. – Тбилиси, 1973. – С.217-297.
2. Наторп П. Кант и Марбургская школа // Новые идеи в философии. – СПб., 1913. – Сб.5. – С.93-132.
3. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.4. От романтизма до наших дней. – СПб., 1997.

Тема 20. Неогегельянство

Рекомендована література

1. Аббате М. Философия Бенедетто Кроче и кризис итальянского общества. – М., 1965.
2. Богомолов А. С. Неогегельянство в Германии и Италии // Буржуазная философия XX в.– М., 1968.
3. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії. – К., 1996.
4. Кузнецов В. Н. Французское неогегельянство. – М., 1982.

Тема 21. Філософія трагедії Г.Зіммеля

Рекомендована література

1. Авенариус Р. Человеческое понятие о мире. – СПб., 1907.
2. Зотов А.Ф., Мельвиль Ю.К. Буржуазная философия середины XIX – начала XX века. – М., 1988.
3. Ионин Л.Г. Георг Зиммель – социолог. – М., 1981.

Тема 22. Інтуїтивізм Анрі Бергсона

Рекомендована література

1. Бергсон А. Два источника морали и религии. – М., 1994.
2. Бергсон А. Опыт о непосредственных данных сознания // Бергсон А. Собрание сочинений в четырех томах. – Т.1 – М., 1992.
3. Бергсон А. Сміх. – К., 1994.
4. Бергсон А. Собрание сочинений. В 4 т. – М., 1992-95.
5. Блауберг И.И. Анри Бергсон. – М., 2003.
6. Воронов А. И. Интуитивная философия Бергсона. – М., 1962.

Тема 23. «Методичний реалізм» Етьєна Анрі Жільсона

Рекомендована література

1. Гараджа В. И. Неотомизм – разум – наука. – М., 1969.
2. Жильсон Э. Философ и теология. – М., 1995.
3. Субботин Ю.К. Проблема ценности в неотомизме.– М., 1980.

Тема 24. Ірраціоналізм Л. Шестова

Рекомендована література

1. Акулинин В. Н. Философия всеединства. От В.С. Соловьева к П.А.Флоренскому. – Новосибирск, 1990.
2. Губман Б.Л. Современная католическая философия: человек и история.– М., 1988.
3. Лосев А. Ф. Владимир Соловьев и его время. – М., 1990.
4. Шестов Л. Соч.: В 2 т. – М., 1992.

Тема 25. Головні напрямки розвитку феноменології

Рекомендована література

1. Бабушкин В. Феноменологическая философия науки. – М., 1985.
2. Мамардашвили М. К. Феноменология – сопутствующий момент всякой философии // Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию. – М., 1992.

3. Мерло-Понті М. Феноменологія сприйняття // Читанка з історії філософії. Зарубіжна філософія ХХ століття. – К., 1993.
4. Мотрошилова Н. В. Принципы и противоречия феноменологической философии. – М., 1968.
5. Свасьян К. А. Феноменологическое познание: пропедевтика и критика. – Ереван. 1987.

Тема 26. Екзистенційна філософія Карла Ясперса

Рекомендована література

1. Больнов О. Ф. Философия экзистенциализма. – СПб., 1999.
2. Бычко И.В. В лабиринтах свободы. – М., 1976.
3. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.

Тема 27. Атеїстичний екзистенціалізм Жана-Поля Сартра

Рекомендована література

1. Киссель М. А. Философская эволюция Ж.-П.Сартра. – Л., 1976.
2. Сартр Ж.-П. Нудота. Мур. Слова. – К., 1993.
3. Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманизм. Сумерки богов. – М., 1989.

Тема 28. Філософія Альбера Камю

Рекомендована література

1. Камю А. Бунтующий человек. – М., 1990.
2. Больнов О. Ф. Философия экзистенциализма. – СПб., 1999.
3. Бычко И.В. В лабиринтах свободы. – М., 1976.

Тема 29. Філософське вчення Вільяма Джеймса

Рекомендована література

1. Джеймс У. Введение в философию // Джеймс У. Введение в философию. Рассел Б. Проблемы философии. – М., 2000. – С. 3 - 152.
2. Джеймс У. Воля к вере и другие очерки популярной философии // Джеймс У. Воля к вере. – М., 1997. – С.3-206.
3. Джеймс У. Многообразие религиозного опыта. – М., 1992.
4. Джеймс У. Прагматизм. – К., 1995.
5. Джеймс У. Прагматизм. Новое название для некоторых старых методов мышления // Джеймс У. Воля к вере. – М., 1997. – С.207-324.
6. Джеймс У. Что такое прагматизм // Вестн. Москов. ун-та. – Сер. фил. – 1993. – №3.

Тема 30. Неопрагматизм Річарда Рорті

Рекомендована література

1. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.4. От романтизма до наших дней. – СПб., 1997. – С.314-330.
2. Эбер М. Прагматизм. Исследование его различных форм // Джеймс У. Прагматизм. – К., 1995. – С.155-240.
3. Юшкевич П. О прагматизме // Джеймс У. Прагматизм. – К., 1995. – С.241-282.
4. Зотов А. Ф. Мельвиль Ю. К. Западная философия ХХ века. Учебное пособие. – М., 1998.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ДО І ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (варіант 2)

1. Філософія мови Платона (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Івашенка, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
2. Філософія мови Арістотеля (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Івашенка, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).

3. Філософія мови стоїків (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
4. Філософія мови Августина (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
5. Філософія мови в спекулятивній граматиці (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
6. Філософія мови Миколи Кузанця (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
7. Філософія мови Томаса Гоббса (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
8. Філософія мови Джона Локка (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
9. Філософія мови Ляйбніца (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
10. Філософія мови Джамбатиста Віко (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
11. Філософія мови Кондильяка (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
12. Філософія мови Йогана Гамана (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДО II ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (варіант 2)

1. Філософія мови Гердера (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
2. Філософія мови Канта (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
3. Філософія мови Гегеля (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
4. Філософія мови Вільгельма фон Гумбольдта (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
5. Філософія мови Ніцше (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
6. Філософія мови Чарльза Пірса (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).

7. Філософія мови Фреге (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
8. Філософія мови Кассірера (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
9. Філософія мови Вітгенштайна (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
10. Філософія мови Гайдеггера (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
11. Аналітична філософія мови (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).
12. Філософія структуралістського мовознавства (література: Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського: Пер. з нім. А Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. – Київ: видавництво «Курс», 2008. – 536 с.).

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семинар є видом навчального заняття, яке відбувається у складі академічної групи. Форми його проведення – дискусія, доповідь та обговорення. На семінарському занятті з історії філософії викладач організує обговорення питань з визначених у робочій навчальній програмі тем, обов'язково підсумовуючи обговорення теми та оцінюючи участь у ньому студентів. Участь у семінарських заняттях враховують під час виставлення підсумкової оцінки з історії філософії.

На семінарах студенти вчать самостійно працювати з книгою, бути вимогливими до своєї відповіді й до відповіді товариша. Семінарське заняття вимагає не механічного запам'ятовування, а свідомого засвоювання, активної пізнавальної діяльності всіх студентів.

Семінарові більше, ніж лекції, властиві ідейно-виховна й логіко-методологічна функції. Особливість філософського семінару в тому, що він є не лише формою закріплення знань, здобутих у процесі вивчення історії філософії, а й школою творчої самостійності студентів, у якій формується методологія наукового пошуку, удосконалюється культура мислення. Безперечно, що в процесі дискусії, обміну думками відшліфовується мислення майбутнього фахівця. Дискусія є дуже важливим елементом семінару, оскільки сприяє інтелектуальному напруженню, активності студентів, привчає їх мислити розкуто, вільно, творчо. Участь у дискусії, прагнення переконувати один одного будуть, можливо, першою серйозною спробою застосувати на практиці знання, здобуті на лекціях, із підручників та першоджерел. Дискусія на семінарі цінна також тим, що привчає студента до спілкування з аудиторією, адже виховувати в собі полемічну культуру – завдання кожного інтелігента.

Щоб підготувати відповіді на запитання семінару, потрібно використати лекції, підручники, першоджерела, додаткову літературу. Вибрати матеріал з декількох джерел, вибудувати відповідь логічно як завершений вислів, аргументувати її, наводити приклади. Це вимагає складніших умінь: аналізувати, систематизувати, узагальнювати вивчений матеріал.

Одним із найдоступніших засобів активізації розумової діяльності студентів є проблемне запитання. До кожної теми семінарського заняття викладач формує пакет запитань, які можна поділити на кілька типів: проблемні запитання, що узагальнюють знання студентів у сфері інших дисциплін; запитання, метою яких є повне засвоєння основних філософських понять і їхніх співвідношень; запитання, у яких передбачено зв'язок філософських знань з практикою аналізу дійсності.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО УЧАСНИКІВ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ З ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ:

- обов'язково прочитати текст першоджерела та рекомендовану додаткову літературу;
- підготуватися до виступу з кожного питання плану семінарського заняття;
- підготувати відповіді на запитання, наведені під кожним із пунктів плану заняття;
- рекомендовано виступати не з місця, а перед усією аудиторією;
- викладати думки своїми словами, а не завченими фразами, формулюваннями;
- будувати виступ згідно з планом, користуючись конспектом лише в разі цитування першоджерел;
- враховувати, що кожен виступ має складатися з трьох частин: вступу, основної частини і висновку;
- вільно триматися перед аудиторією, грамотно і переконливо говорити;
- кожен студент бере участь в обговоренні всіх питань семінару;
- після відповіді товариша вміти прокоментувати основне положення проблеми, задати йому додаткове запитання;
- формулювання своєї позиції розпочинати словами „я стверджую, що...“, „я вважаю, що...“, „моя позиція з цього питання така...“;
- для підтвердження або ж спростування тієї чи іншої тези наводити аргументи (цитати з тексту першоджерела, або думки, істинність яких обґрунтована).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ СТУДЕНТА НА СЕМІНАРСЬКОМУ ЗАНЯТТІ

(за п'ятибальною шкалою)

- 5 балів** – вичерпна відповідь на питання семінарського заняття. Студент відповідає логічно, послідовно, систематично. Відповідь свідчить про глибоке знання матеріалу. Студент опанував основну й додаткову літературу з теми, рекомендованої планом семінарського заняття. Доповідає впевнено, творчо, у доповіді виявляє науковий підхід, не підглядає у конспект, доцільно використовує терміни, правильно пояснюючи їх. Правильно відповідає на більшість питань викладача та учасників семінарського заняття.
- 4 бали** – студент виявляє досить повні знання матеріалу, не припускається у своїй відповіді суттєвих неточностей, засвоїв основну літературу, рекомендовану планом. Дає відповіді на питання викладача та учасників семінарського заняття. Доволі часто під час відповіді користується конспектом.
- 3 бали** – студент виявляє знання матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і роботи за спеціальністю. Доповідач сильно «прикутий» до конспекту, припускається помилок. Матеріал не повно розкриває проблему. Відповідає на поставлені запитання з помилками, однак спроможний зі сторонньою допомогою виправити їх.
- 2 бали** – студент відповідає, читаючи з конспекту, без допомоги якого у матеріалі орієнтується слабо, допускає принципові помилки. Відповідає на поставлені запитання тільки зі сторонньою допомогою. Матеріал не розкриває проблему.
- 1 бал** – студент читає з конспекту, матеріал відповіді студента розкриває проблему поверхово чи фрагментарно. На запитання викладача та студентів відповіді не може.
- 0 балів** – відповіді немає або вона абсолютно не розкриває сутності питання.

ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1 за темою «СТАРОДАВНЯ МІФОЛОГІЯ» (на прикладі міфів Єгипту)

1. Міфи про творення світу.
2. Пантеон.
3. Міфи про воскресаючих богів.
4. Земне і післясмертне життя.

Джерела:

1. Рак И. В. Мифы древнего Египта. — Спб.: “Петро – РИФ”, 1993. — 270 с.

Література:

1. Жданов В.В. Проблема времени в древнеегипетской мысли // Вопросы философии, № 2, 2003. – С. 152–160.
2. Камнев О.А. Мораль, нравственность и этика древнеегипетского общества (на материалах "Поучения Птаххотепа") // Древний Египет и христианство (К 2000-летию христианства): Материалы научной конференции 30.10.2000–2.11.2000. – М., 2000. – С. 62–70.
3. Коростовцев М.А. Были ли начала материалистического мировоззрения в древнем Египте? // Переднеазиатский сборник. III. История и филология стран древнего Востока. – М., 1979. – С. 142–149.
4. Липинская Я., Марциняк М. Мифология Древнего Египта. – М., 1983.

Семінарське заняття № 2 на тему «ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ»

1. Філософські погляди в Рігведі.
2. Філософські погляди в Брахманах.
3. Філософські погляди в Араньяках.
4. Філософські погляди в Упанішадах.
5. Філософські погляди в Махабхараті.
6. Філософія буддизму.

Джерела:

1. Філософія Стародавнього світу. Читанка з філософії. — Кн. 1. — К.: Довіра, 1992, 207 с.

Література:

1. Бонгард-Левин Г.М. Древнеиндийская цивилизация: Философия, наука, религия. – М., 1980.
2. Бродов В. В. Истоки философской мысли Индии. Йога. – М., 1990.
3. Древнеиндийская философия. Начальный период. – М., 1972.

Семінарське заняття № 3 на тему «ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ»

1. Філософія даосизму.
2. Конфуціанство.
3. Філософія моїстів.

Джерела:

1. Філософія Стародавнього світу. Читанка з філософії. — Кн. 1. — К.: Довіра, 1992 – 207

с.

Література:

1. Буланже П.А. Будда. Конфуций: Жизнь и учение. – М., 1995.
2. Вовк С.М. Даосизм: вчення і світогляд. – Чернівці, 2003.
3. Дао и даосизм в Китае. – М., 1982.
4. История китайской философии: Пер. с кит. / Общ. ред и послесл. М.Л.Титаренко. – М.: Прогресс, 1989. – 552 с.

**Семінарське заняття № 4
на тему «ЗАРОДЖЕННЯ ФІЛОСОФІЇ В СТАРОДАВНІЙ ГРЕЦІЇ»**

1. Передфілософські погляди Мусея та Ліна.
2. «Сім» мудреців.
3. Іонійська філософія.

Джерела:

1. Філософія Стародавнього світу. Читанка з філософії. — Кн. 1. — К.: Довіра, 1992. — 207 с.
2. Фрагменты ранних греческих философов. — Ч. 1. От эпических теокосмогоний до возникновения атомистики. — М.: Наука, 1989. — 576 с.

Література:

1. Брагінець А. С. Нариси історії філософії. – Львів, 1967.
2. Вернан Ж.-П. Происхождение древнегреческой мысли. – М., 1988.
3. Виндельбанд В. История древней философии: Пер. с нем. – К., 1995.

**Семінарське заняття № 5
ЗА ФРАГМЕНТАМИ З ПРАЦЬ
РАННІХ ГРЕЦЬКИХ ФІЛОСОФІВ**

1. Філософія елеатів.
 - 1.1. Ксенофан.
 - 1.2. Парменід.
 - 1.3. Зенон.
2. Філософія Емпедокла.
3. Філософія Анаксагора.

Джерела:

1. Філософія Стародавнього світу. Читанка з філософії. — Кн. 1. — К.: Довіра, 1992. — 207 с.
2. Фрагменты ранних греческих философов. — Ч. 1. От эпических теокосмогоний до возникновения атомистики. — М.: Наука, 1989. — 576 с.

Література:

1. Асмус В. Ф. Античная философия. – М., 1999.
2. Доброхотов А.Л. Учение досократиков о бытии. – М., 1980.
3. Койре А. Заметки о парадоксах Зенона // Очерки истории философской мысли. – М., 1985.
4. Комарова В.Я. Учение Зенона Елейского. – Л., 1981.
5. Кондзюлка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
6. Семушкин А.В. Эмпедокл. /Мыслители прошлого/ – М., 1985.
7. Чанышев А.Н. Итальянская философия. – М., 1975.

Семінарське заняття № 6
за діалогом Платона «ФЕДОН»

1. Еволюція філософських поглядів Сократа та розвиток його поглядів у філософії Платона.
2. Відношення душі й тіла, життя й смерті; суть правильного життя (життя філософа).
3. Чотири докази безсмертя душі.
4. Етичні й космологічні уявлення у зв'язку з філософськими.

Джерела:

1. Платон. Діалоги. – К., 1995.
2. Платон. Діалог „Федон” // Всесвіт. – 1992. – №8.

Література:

1. Асмус В. Ф. Античная философия. – М., 1999. – С. 123 – 172.
2. Виндельбанд В. История древней философии. – К., 1995.
3. Кондзьолка В. В. Нариси з історії античної філософії. – Львів, 1993. – С. 151 – 184.
4. Лосев А. Ф. Федон // Платон. Собр. соч. в 3-х т. – Т. 2. – С. 415 – 428.
5. Філософія: dtv-Atlas. – К., 2002. – С. 39 – 45.

Семінарське заняття № 7
за працею Арістотеля
«НИКОМАХОВА ЕТИКА»

1. «Нікомахова етика» і її етичний горизонт.
2. Предмет і метод етичного дослідження.
3. Визначення добродетей.
4. Про свободу волі. Про мужність. Про поміркованість.
5. Часткові добродетелі і їх види.
6. Добродетельність справедливості і її різновиди та прояви.
7. Інтелектуальні добродетелі і їх різновиди.
8. Про непоміркованість і поміркованість. Про насолоду і страждання.
9. Проблема дружби.
10. Про насолоду і блаженство.

Джерела:

1. Арістотель. Нікомахова етика. – К.: «Аквілон-Плюс», 2002. – 480 с.

Література:

1. Чанышев А.Н. Философия древнего мира. – М.: «Высшая школа», 2003.
2. Этика Аристотеля /Перевод с греческого Э.Радлова – С.-Петербург, 1908.
3. Кондзьолка В.В. Нариси з історії античної філософії. – Львів, 1993. – С.220-225.
4. Чижевський Дм. Лекції з історії античної філософії. – Прага, 1927.
5. Лосев А.Ф. История античной эстетики (софисты, Сократ, Платон). – М., 1969.

Семінарське заняття № 8
за працею Тита Лукреція Кара «ПРО ПРИРОДУ РЕЧЕЙ»

1. Структура існуючого. Обґрунтування чинності атомістичного пояснення будови світу.
2. Обґрунтування вічності й нескінченності матеріального світу; минулості речей.
3. Уявлення про людину і душу.
4. Теорія пізнання Лукреція Кара.
5. Лукрецій про сенс життя, щастя та потребу подолання необґрунтованих страхів.

Джерела:

1. Кар Т. Л. Про природу речей. – К., 1988.

Література:

1. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник // Г. І. Волинка, В. І. Гусев, І. В. Огородник, Ю. О. Федів / За ред. Г. І. Волинки. – К., 1999. – С. 139 – 144.
2. Лукреций. О природе вещей. Т. II. Статьи, комментарии, фрагменты Эпикура и Эмпедокла / Сост. Ф. А. Петровский. – М., 1947. – 698 с.
3. Чанышев А. Н. Курс лекций по древней и средневековой философии. – М., 1991. – С. 230 – 264.
4. Філософія: dtv-Atlas. – К., 2002. – С. 58 – 59.

**Семінарське заняття № 9
за працею Сенеки
«МОРАЛЬНІ ЛИСТИ ДО ЛУЦІЛІЯ»**

1. Філософія та її структура.
2. Аналіз вчення Платона.
3. Сутнє (буття) і його структура.
4. Теорія пізнання. Роль наук в житті людини.
5. Ставлення до життя (і, відповідно, смерті) у зв'язку з уявленнями про сутнє.

Джерела:

1. Сенека. Моральні листи до Луцілія. – К., 1996: Листи LVIII, LXV, LXXI, LXXXVIII, LXXXIX, XC, CII, CVI.

Література:

1. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
2. Конрад М. Нарис історії стародавньої філософії. – Рим, 1974.
3. Римские стоики: Сенека. Эпиктет. Марк Аврелий. – М., 1995.

**Семінарське заняття № 10
за працею Цицерона «ПРО ПРИРОДУ БОГІВ»**

1. Аналіз Цицерона щодо міркувань грецьких філософів про форми та властивості богів.
2. Аналіз Цицероном філософії Епікура.
3. Аргументи щодо існування богів.

Джерела:

1. Цицерон М. Т. Про природу богів / Цицерон М. Т. Про державу; Про закони; Про природу богів. — К.: Основи, 1998. — С. 245–401.

Література:

1. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
2. Конрад М. Нарис історії стародавньої філософії. – Рим, 1974.
3. Хрестоматия по эллинистической римской философии. – Свердловск, 1987.

**Семінарське заняття № 11
за працею Августина «СПОВІДЬ»**

1. Роль Аврелія Августина в систематизації християнського світогляду. Критика світогляду маніхейців.
2. Людина і Бог. Онтологічний статус людини. Людина і душа.
3. Категорії „матерія” і „час” у тлумаченні Августина.
4. Співвідношення віри і розуму. Теорія пізнання Аврелія Августина.
5. Гріховність людини і божественна благодать. Добро і зло. Моральна доктрина.

Джерела:

1. Августин А. Сповідь. – К., 1996.

Література:

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Л., 2001. – С. 85 – 117.
2. Коплстон Ф. Ч. История средневековой философии. – М., 1997. – С. 39 – 63.
3. Майоров Г. Г. Формирование средневековой философии (латинская патристика). – М., 1979. – С. 186 – 330.
4. Соколов В. В. Средневековая философия. – М., 1979. – С. 51 – 84.
5. Філософія: dtv-Atlas. – К., 2002. – С. 69 – 71.

Семінарське заняття № 12
за працю Амвросія Теодосія Макробія
«КОМЕНТАРІ ДО СНОВИДІННЯ СЦИПІОНА АФРИКАНСЬКОГО»

1. Аналіз проблеми безсмертя душі. Походження душ. Суть душі.
2. Тлумачення життя й смерті.
3. Класифікація чеснот.
4. Природничі погляди Макробія (астрономія, географія, арифметика).
5. Місце праці Амвросія Макробія «Коментарі до сновидіння Сципіона Африканського» в історії середньовічної філософії.

Джерела:

1. Макробій А. Т. Коментарі до сновидіння Сципіона Африканського. — К.: Тандем, 2000. — 176 с.

Література:

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
2. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.

Семінарське заняття № 13
за працю Северина Боеція «РОЗРАДА ВІД ФІЛОСОФІЇ»

1. Боецій (Аніцій Манлій Таркват Северин) і його епоха.
2. Северин Боецій – «Останній римлянин» і «Вчитель Заходу».
3. Северин Боецій і латинська схоластика.
4. Політична кар'єра С.Боеція.
5. Трагічний життєвий кінець.
6. Вклад С. Боеція у філософське обґрунтування тогочасної системи освіти та у створення шкільних підручників.
7. Філософія як мудрість у трактуванні С.Боеція.
8. Людина і Бог. Проблема свободи. Благо. Фатум (Доля).
9. С. Боецій та антична філософська спадщина.

Джерела:

1. Северин Боецій. Розрада від філософії. – К.: видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002.
2. Боэций. «Утешение философией» и другие трактаты. – М., 1990.

Література:

1. Аристотель. Сочинения // в 4-х т. – М., 1975-1984.
2. Кондзьолка В.В. Історія середньовічної філософії. – Львів: Видавництво «Світ», 2000.
3. Майоров Г.Г. Формирование средневековой философии. – М., 1979.

4. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків. Посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 650 с.
5. Этьен Жильсон. Философия в средние века. – М.: Изд-во «Республика», 2004.

Семінарське заняття № 14
за працюю Томи Аквінського «ПРО ІСНУЮЧЕ ТА СУТЬ»

1. Поняття суті та субстанції.
2. Відношення між поняттями «матерія», «душа», «тіло», «суть».
3. Відношення між суттю та різними типами ознак.
4. Про суть у вільних від матерії субстанціях.
5. Способи існування суті та субстанції.

Джерела:

1. Фома Аквинский. О сущем и сущности / Историко-философский ежегодник-88. Москва, 1988.

Література:

1. Боргош Ю. Фома Аквинский. – М., 1975.
2. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
3. Свежавски С. Святой Фома, прочитанный заново // Символ. – Париж, 1995. - №33.

Семінарське заняття № 15
за працями УКРАЇНСЬКОЇ СХОЛАСТИКИ

1. Сакович К.: аристотелівські проблеми (про природу людини).
2. Транквіліон-Ставровецький К.: зеркало богословії.
3. Галятовський І.: гріхи розмаїті.
4. Гізель І.: метафізика.

Джерела:

1. Україна: філософський спадок століть. – Т. 1. // Хроніка. – 2000. – Вип. 37-38. – С. 239-303.

Література:

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
2. Копплстон Ф. Ч. История средневековой философии. – М., 1997.
3. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
4. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.2: Средневековье. – СПб., 1994.
5. Соколов В.В. Средневековая философия. – М., 2001. – 352 с.

Семінарське заняття № 16
за працюю Томаса Мора «УТОПІЯ»

1. Поняття «утопія». Соціальні умови, які вплинули на появу утопій.
2. Гуманістичний ідеал справедливого суспільства в «Утопії». Поняття «справедливість».
3. Соціальний критицизм та антиіндивідуалізм Томаса Мора.
4. Фізична і розумова праця в «Утопії». Моральність і релігія в «Утопії».

Джерела:

1. Мор Т. Утопія // Томас Мор, Томасо Кампанелла. Утопія. Місто Сонця. – К., 1988.

Література:

1. Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980. – 132 – 140.
2. Петруччани А. Вымысел и поучение. «Утопия» Томаса Мора как исходная модель // Утопия и утопическое мышление: онтология зарубежной литературы. – М., 1991. – С. 98 – 112.
3. Соколов В. В. Европейская философия XV-XVIII веков. – М., 1984. – С. 8 – 15, 92 – 100.
4. Шацкий Е. Утопия и традиция. – М., 1990. – С. 15 – 45.

**Семінарське заняття № 17-18
за працею Монтеня «ПРОБИ»**

1. Міркування щодо теорії пізнання та спілкування.
 - 1.1. Про те, що пристрасті душі виливаються на уявні предмети, коли їй бракує справжніх.
 - 1.2. Про силу нашої уяви.
 - 1.3. Про досвід.
 - 1.4. Про передбачення.
 - 1.5. Безумство судити, що істинне і що помилкове на підставі нашої обізнаності.
 - 1.6. Про те, що судити про божественну напередвизначеність треба з найбільшою обачністю.
 - 1.7. Про ненадійність наших думок.
 - 1.8. Про марність слів.
 - 1.9. Про три види спілкування.
 - 1.10. Про мистецтво бесіди.
 - 1.11. Про те, що ми сміємося і плачемо від одного і того ж.
2. Про філософів.
 - 2.1. Про те, що філософствувати – це означає вчитися вмирати.
 - 2.2. Про Демокріта і Геракліта.
 - 2.3. Міркування про Цицерона.
 - 2.4. В захист Сенеки і Плутарха.
3. Соціальна філософія.
 - 3.1. Про нерівність, що існує серед нас.
 - 3.2. Вигода одного – збиток для іншого.

Джерела:

1. Мішель Монтень. Проби: Кн. 1 — 3. — Київ: Дух і Літера, 2005—2007.

Література:

1. Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980.
2. Гусев В. А. История западноевропейской философии XV-XVII ст. – К., 1992.

**Семінарське заняття № 19
за працею Джона Локка «РОЗВІДКА ПРО ЛЮДСЬКЕ РОЗУМІННЯ»**

1. Заперечення вроджених знань. Шлях пізнання істин.
2. Про ідеї та їхнє походження.
3. Види ідей. Прості ідеї.
4. Про сприйняття. Про споглядання. Про дії розуму.
5. Складні ідеї.
6. Аналіз причинно-наслідкових та інших відношень.
7. Аналіз абстрактного мислення.

Джерела:

1. Локк Дж. Розвідка про людське розуміння. У 4-х книгах. — “Акта”, 2002.

Література:

1. Рассел Б. Історія західної філософії. — К., 1995.
2. Реале Дж., Антисери Д. Западноевропейская философия от истоков до наших дней. — СПб., 1995. — Т.3.

**Семінарське заняття № 20
за працю Рене Декарта «МЕТАФІЗИЧНІ РОЗМИСЛИ»**

1. Теорія пізнання Рене Декарта; форми відображення; відношення між пізнанням за допомогою органів відчуття і розумом. Джерела омани в пізнанні; вади чуттєвого пізнання. Пізнаваність існуючого. Критерій істини.
2. Типи об'єктів, що існують, субстанцій. Тіло (матерія) і душа. Критерій самостійності існування об'єкта.
 - 2.1. Поняття „ідея“; характер існування ідей (чи існують ідеї самостійно?); види ідей; джерела ідей.
 - 2.2. Поняття „тіло“ (матерія); характер існування тіл (чи існують тіла самостійно?); аргументи на користь самостійності існування тіл (матерії).
3. Властивості тіл і властивості душі. Відмінності між тілом і душею, між розумом і тілом. Характер поєднання розуму й тіла в людині. Доведення незалежності існування душі й тіла.

Джерела:

1. Декарт Р. Метафізичні розмисли. — К., 2000.

Література:

1. Гусев В. І. Західна філософія Нового Часу XVII-XVIII ст. — К., 2000. — С. 33 – 70.
2. Соколов В. В. Европейская философия XV-XVII веков. — М., 1984. — С. 239 – 277.
3. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. — Т. 3. Новое время. — СПб, 1996. — С. 183 – 215.
4. Філософія: dtv-Atlas. — К., 2002. — С. 104 – 107.

**Семінарське заняття № 21
за працю Ніколя Мальбранша
«ПРО ПОШУК ІСТИНИ»**

1. Природа здатності до розуміння.
2. Природа суджень та умовиводів.
3. Джерела омани (заблуджень) у пізнанні.
4. Метод пізнавальної діяльності
5. Природа ідей.
6. Відношення душі й тіла.

Джерела:

1. Мальбранш Н. Про пошук істини. — Т. 1. — К.: Port-Royal, 2001. — 407 с.
2. Мальбранш Н. Про пошук істини. — Т. 2. — К.: Port-Royal, 2001. — 284 с.

Література:

1. Реале Дж., Антисери Д. Западноевропейская философия от истоков до наших дней. — СПб., 1995. — Т.3.
2. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії: Від Декарта до Вітгенштайна. — Київ, "Основи", 1998. — 331 с.

Семінарське заняття № 22
за працею Стефана Яворського
«ЗМАГАННЯ ПЕРИПАТЕТИКІВ»

1. Визначення, поділ та необхідні сутності універсального. Властивість універсального (предикабельність).
2. Природа істотних універсалій. Кількість предикаблій. Вид, індивідуальне, відмінність.
3. Категорії. Субстанція. Відношення.

Джерела:

1. Яворський С. Змагання перипатетиків. // Яворський С. Філософські твори. – К., 1992. – Диспут III. §1, §6. Диспут IV. §1, §4-§7. Диспут VI.

Література:

1. Захара І. С. Лекції з історії філософії. – Львів: Видавництво ЛБА, 1997.

Семінарське заняття № 23
за працею Девіда Г'юма
«ТРАКТАТ ПРО ЛЮДСЬКУ ПРИРОДУ»

1. Походження ідей.
2. Різновиди ідей.
3. Ідеї простору та часу.
4. Ідеї існування та зовнішнього існування.
5. Гносеологія Г'юма.

Джерела:

1. Г'юм Д. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експеримент. методу міркувань про об'єкти моралі. — К.: Вид. дім “Всесвіт”, 2003. — 552 с.

Література:

1. Гусев В. І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1994.
2. Рассел Б. Історія західної філософії. – К., 1995.
3. Реале Дж., Антисери Д. Западноевропейская философия от истоков до наших дней. – СПб., 1995. – Т.3.

Семінарське заняття № 24
за працею Джозефа Прістлі
«ДОСЛІДЖЕННЯ ПРО МАТЕРІЮ ТА ДУХ»

1. Істотні властивості матерії.
2. Аналіз поглядів на душу.
3. Аналіз заперечень супроти матеріалізму.
4. Відношення душі й тіла.

Джерела:

1. Английские материалисты XVIII в. Собр. произв. В 3-х т. — Т. 3. — М.: Мысль, 1968. — 550 с.

Література:

1. Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1994.
2. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.
3. Культура эпохи Просвещения. – СПб.-М., 1993.

Семінарське заняття № 25
за працею Клода Адріана Гельвеція
«ПРО ЛЮДИНУ, ЇЇ РОЗУМОВІ ЗДІБНОСТІ ТА ЇЇ ВИХОВАННЯ»

1. Аналіз причин розумової нерівності.
2. Роль просвіти в житті суспільства.
3. Аналіз чинників, які зумовлюють чесноти й щастя народу.
4. Аналіз перепон на шляху до просвіти. Аналіз соціальної маніпуляції.
5. Філософія освіти. Перспективи та шляхи вдосконалення освіти.

Джерела:

1. Гельвецій К. А. Про людину, її розумові здібності та її виховання. / К.: Основи, 1994. — 416 с.

Література:

1. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.
2. Момджян Х. М. Французское Просвещение XVIII века. – М., 1983.
3. Некоторые характеристики философии эпохи Просвещения. – М., 1989.
4. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.

Семінарське заняття № 26
за працями Григорія Сковороди
«ДІАЛОГ. НАЗВА ЙОГО – ПОТОП ЗМІЙНИЙ» (п.1)
«РОЗМОВА, НАЗВАНА АЛФАВІТ, АБО БУКВАР МИРУ» (п. 2-4)
«НАРКІС. РОЗМОВА ПРО ТЕ: ПІЗНАЙ СЕБЕ» (п. 5-8)

1. Структура існуючого: дві натури і три світи.
2. Щастя як головна ідея філософського трактату Сковороди.
3. Ідея спорідненої праці у трактаті Сковороди.
4. Споріднена праця як умова людського щастя.
5. «Наркіс» як перший («першорідний син») філософський твір Сковороди.
6. Образ Наркіса як символ самопізнання. Пізнай самого себе.
7. Що є людина? Людина є внутрішня. Проблема душі і тіла.
8. Дійсна людина. Вчення про серце і ідея безсмертя.

Джерела:

1. Г.Сковорода. Діалог. Назва його – потоп зміїний. – У кн.: Григорій Сковорода. – Твори у двох томах. – К., 1994. – Т.2. – С. 140-157.
2. Г.Сковорода. Розмова, названа алфавіт, або буквар миру. – У кн.: Григорій Сковорода. – Твори у двох томах. – К., 1994. – Т.1. – С. 413-463.
3. Сковорода Григорій. Твори. – К.: Веселка, 1996. – 271 с.

Література:

1. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К., 1996.
2. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – К., 1992
3. Юркевич П. Сердце и его значение в духовной жизни человека, по учению слова Божия //Философские произведения. – М., 1990.

Семінарське заняття № 27
на тему «ФІЛОСОФІЯ НІМЕЦЬКОГО РОМАНТИЗМУ»

1. І. Кант: що таке Просвітництво?
2. Ф. Шляєрмахер: про релігію.
3. Новаліс: християнство.

4. Ф. Шеллінг: суть німецької науки; філософія мітології.
5. А. Шопенгауер: світ як воля та уявлення; афоризми життєвої мудрості.
6. Г. Гейне: до історії релігії та філософії у Німеччині.

Джерела:

1. Мислителі німецького романтизму. — Івано-Франківськ: Вид-во "Лілея-НВ", 2003. — 588 с.

Література:

1. Жучков В. А. Немецкая философия эпохи раннего Просвещения (конец XVII–первая четверть XVIII в.). – М., 1989.
2. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.

**Семінарське заняття № 28
за працею Іммануїла Канта «ПРОЛЕГОМЕНИ»**

1. Суть метафізичного пізнання.
2. Різновиди суджень: аналітичні та синтетичні.
3. Аналіз можливостей пізнання чистим розумом.
 - 3.1. Можливість математичного пізнання.
 - 3.2. Можливість природничого пізнання.
 - 3.3. Можливість метафізичного пізнання.

Джерела:

1. Кант І. Прологомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука. — К.: ППС—2002, 2005. — 178 с.

Література:

1. Бур М., Иррилиц Г. Притязания разума. Из истории немецкой классической философии и литературы. – М., 1978.
2. Виндельбанд В. От Канта до Ницше. – М., 1998. – С.5-180.
3. Володин В.Н., Любутин К.Н., Нарский И.С. От "рассудка" к "разуму" (Кант, Гегель, Фейербах). – Екатеринбург, 1991.
4. Геллер И.З. Личность и жизнь Канта (Опыт характеристики). – Петербург, 1923.
5. Гулыга А. В. Немецкая классическая философия. – М., 1986.

**Семінарське заняття № 29
за працею Георга Гегеля «ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ДУХУ»**

1. Суть свідомості.
2. Самоусвідомлення.
3. Розум.
4. Дух і моральність.
5. Абсолютне знання.

Джерела:

1. Гегель Г. Феноменологія духу. — К.: Основи, 2004. — 548 с.

Література:

1. Овсянников М. Ф. Философия Гегеля. – М., 1971.
2. Ойзерман Т.И. Историко-философское учение Гегеля. – М., 1982.
3. Философия Гегеля и современность. – М., 1987.
4. Фишер К. От Канта к Фихте // Ф.Шеллинг. Ранние философские сочинения. – СПб., 2000. – С.291-404.
5. Хёсле В. Гении философии Нового времени. – М., 1992. – С.103-136.

Семінарське заняття № 30
за працю Фрідріха Енгельса «ДІАЛЕКТИКА ПРИРОДИ»

1. Природознавство в світі духів.
2. Діалектика.
3. Основні форми руху.
4. Роль праці в перетворенні мавпи в людину.

Джерела:

1. Енгельс Ф. Діалектика природи // Маркс К, Енгельс Ф. Твори. — Т. 20.

Література:

1. История марксистской диалектики. – М., 1972.
2. Марксистская философия в XIX веке / Отв. ред. И. С. Нарский. В 2 кн. – М., 1979.
3. Ойзерман Т. И. Формирование философии марксизма. – М., 1974.

Семінарське заняття № 31
За працю Івана Франка «ЩО ТАКЕ ПОСТУП?»

1. Погляди І.Франка на історичний процес.
2. Тлумачення і розуміння І.Франком історичного процесу як поступу.
3. Поступ у сфері матеріальної культури.
4. Поступ як вияв суспільно-духовного процесу.
5. Критерії і внутрішні причини поступу.

Джерела:

1. Іван Франко. Що таке поступ? // Зібрання творів у 50-ти томах. – К., 1986, т. 45, С.300-348.
2. Іван Франко. Що таке поступ?//Твори в 20-ти томах. – К., 1956 – Т. 19. – С. 155-195.

Література:

1. Горський В.С. Історія української філософії. – К., 1996.
2. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – К., 1992.

Семінарське заняття № 32
за працю Майкла Дамміта
«ЛОГІЧНІ ОСНОВИ МЕТАФІЗИКИ»

1. Семантичні значення.
2. Аналіз відношення між значенням, знанням та розумінням.
3. Інградієнти значення.
4. Реалізм і теорія значення.

Джерела:

1. Дамміт М. Логічні основи метафізики. — К.: IRIS, 2001. — 359 с.

Література:

1. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.4. От романтизма до наших дней. – СПб., 1997. – С. 187-221.
2. Шлик М. О фундаменте познания // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.33-49.

Семінарське заняття № 33
за працею Робіна Джорджа Колінгвуда «ІДЕЯ ІСТОРІЇ»

1. Філософія історії.
2. Аналіз пізнавальної діяльності (на прикладі пізнавальної діяльності в історичних науках).
3. Історія і свобода.
4. Прогрес та історія людства.

Джерела:

1. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії. — К.: Основи, 1996. — 615 с.

Література:

1. Бакрадзе К.С. Очерки по истории новейшей и современной буржуазной философии // Бакрадзе К.С. Избранные труды: В 4 т. — Т.3. — Тбилиси, 1973. — С.217-297.
2. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. — Т.4. От романтизма до наших дней. — СПб., 1997.

Семінарське заняття № 34
за працею Вільгельма Дільтея
«ВСТУП ДО НАУК ПРО ДУХ»

1. Типологія наук.
2. Аналіз структури суспільства.
3. Специфіка суспільних наук (на прикладі історії та соціології).
4. Метафізика як підстава наук про дух. Поняття метафізики.
5. Відношення релігії та метафізики.
6. Розвиток світобачення.

Джерела:

1. Дильтей В. Собрание сочинений в 6 т. — Т. 1: Введение в науки о духе. — М.: Дом интеллектуальной книги, 2000. — 727 с.

Література:

1. Зотов А.Ф., Мельвиль Ю.К. Буржуазная философия середины XIX – начала XX века. — М., 1988.
2. Кутлуниин А. Г. Немецкая философия жизни. Критические очерки.— Иркутск, 1986.
3. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. — Т.4. От романтизма до наших дней. — СПб., 1997. — С.143-152.

Семінарське заняття № 35
за працею Йоганнеса Гессена
«СЕНС ЖИТТЯ»

1. Система цінностей.
2. Структурні компоненти сенсу життя.
3. Аналіз суті життя як підстава для з'ясування його сенсу.
4. СENS життя згідно з сучасною релігійною філософією.

Джерела:

1. Гессен Й. СENS життя. — Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009. — 136 с.

Література:

1. Губман Б.Л. Современная католическая философия: человек и история.— М., 1988.
2. Минкявичюс Я. В. Современный католицизм и его философия. — Вильнюс, 1965.

Семінарське заняття № 36
за працею Бернхарда Вальденфельса
«ВСТУП ДО ФЕНОМЕНОЛОГІЇ»

1. Ідея феноменології.
2. Напрями феноменології (регіональні онтології).
3. Феноменологія трансцендентальної свідомості.
4. Феноменологія Мартіна Гайдеггера.
5. Феноменологія в контексті мови й суспільства.

Джерела:

1. Вальденфельс Б. Вступ до феноменології. — К.: Альтерпрес, 2002. — 176 с.

Література:

1. Мамардашвили М. К. Феноменология – сопутствующий момент всякой философии // Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию. – М., 1992.
2. Свасьян К. А. Феноменологическое познание: пропедевтика и критика. – Ереван. 1987.

Семінарське заняття № 37
за працею Карла Ясперса
«ПСИХОЛОГІЯ СВІТОГЛЯДІВ»

1. Види процесів зміни світоглядів.
2. Суть та види установок.
3. Різновиди світообразів.
4. Складові духовного життя
5. Різновиди світоглядних типів (реаліст, романтик, святий).

Джерела:

1. Ясперс К. Психологія світоглядів. — К.: Юніверс, 2009. — 464 с.

Література:

1. Больнов О. Ф. Философия экзистенциализма. – СПб., 1999.
2. Гайденко П. П. Экзистенциализм и проблема культуры.– М., 1963.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО НАПИСАННЯ
КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота є складовою навчального процесу, однією із форм самостійної роботи студентів, під час виконання якої закріплюються теоретичні знання з курсу «Історія філософії». Тематика контрольних робіт розроблена на основі навчальної програми курсу «Історія філософії».

Контрольна робота повинна складатися зі: змісту, вступу, основної частини (розділи), висновків, списку використаної літератури.

Зміст тексту контрольної роботи та окремих її розділів повинен відповідати їх назві. Текст має бути викладений чітко, лаконічно. Окремі розділи повинні бути логічно пов'язані.

У вступі слід: обґрунтувати актуальність обраної теми; показати ступінь розробленості даної теми, а також сформулювати завдання дослідження.

В основній частині потрібно подати короткі біографічні відомості про мислителя, передати зміст його основних ідей, показати їх актуальність.

У висновках, у формі тез, потрібно представити результати дослідження, підвести його підсумки.

Навчальну літературу до вибраного варіанта контрольної роботи студент добирає із запропонованого списку літератури, а також самостійно.

У списку використаної літератури джерела потрібно подавати в такій формі:

Ім'я автора (прізвище, ініціали). Назва твору. – Місце видання: Назва видавництва, рік видання. – Сторінки.

Так само вказується джерело під час цитування. Можна вказувати джерело цитати на кожній сторінці, а можна посилатися на список літератури, вказуючи при цьому в квадратних дужках номер джерела у списку використаної літератури і сторінку, на якій міститься текст цитати за таким зразком: [1, 255]. Обсяг контрольної роботи – 10-12 сторінок, контрольна робота повинна бути друкованою (формат А-4; інтервал 1,5; розмір шрифту – 14).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

Контрольна робота оцінюється наступним чином: «зараховано» або «незараховано».

Оцінка «**зараховано**» виставляється у разі, якщо контрольна робота написана самостійно; формальні вимоги дотримано; проблему повністю розкрито; зроблено висновки у формі тез, які відображають основні ідеї кожного розділу контрольної роботи; для написання контрольної роботи використано не тільки підручники, а й першоджерела; граматичних помилок немає.

Оцінка «**незараховано**» виставляється у разі, якщо контрольну роботу написано несамоостійно, вимог не дотримано, проблему не розкрито, наявні граматичні помилки.

Контрольна робота, оцінена «незараховано», повертається студентові для виправлення недоліків, після усунення яких студент зобов'язаний повернути як незараховану контрольну роботу, так і новий варіант виконання контрольної роботи.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ (для студентів заочної форми навчання)

Тема 1. Відтворення філософських уявлень у міфології та релігійних віруваннях у Стародавньому Єгипті та Межиріччі

Рекомендована література

1. Антология мировой философии: В 4 т. – М., 1969. – Т.1. – Ч.1.
2. Жданов В.В. Проблема времени в древнеегипетской мысли // Вопросы философии, № 2, 2003. – С. 152–160.
3. Камнев О.А. Мораль, нравственность и этика древнеегипетского общества (на материалах "Поучения Птаххотепа") // Древний Египет и христианство (К 2000-летию христианства): Материалы научной конференции 30.10.2000–2.11.2000. – М., 2000. – С. 62–70.
4. Конрад М. Нарис історії стародавньої філософії. – Рим, 1974.
5. Коростовцев М.А. Были ли начала материалистического мировоззрения в древнем Египте? // Переднеазиатский сборник. III. История и филология стран древнего Востока. – М., 1979. – С. 142–149.
6. Крижанівський О. Релігія, міфологія, література, архітектура і мистецтво Стародавнього Єгипту // Історія в школах України. – 2006. – №2. – С.43-45.
7. Крижанівський О. Стародавня Месопотамія: релігійно-міфологічні уявлення, література, архітектура та мистецтво // Історія в школах України. – 2006. – №4. – С.45-47.

Тема 2. Уявлення про світ у Ведах та Упанішадах

Рекомендована література

1. Бродов В. В. Истоки философской мысли Индии. Йога. – М., 1990.

2. Бонгард-Левин Г.М. Древнеиндийская цивилизация: Философия, наука, религия. – М., 1980.
3. Древнеиндийская философия. Начальный период. – М., 1972.
4. Луцишина О.А. Уявлення про людину в Рігведі. – К.: Основа, 2005.
5. Чаттопадхья Д. История индийской философии. – М., 1966.
6. Упанишады. – М., 2000.

Тема 3. Вплив першої «культурної революції» в Стародавньому Китаї на долю китайської філософії

Рекомендована література

1. Быков Ф. С. Зарождение общественно-политической и философской мысли в Китае. – М., 1966.
2. История китайской философии: Пер. с кит. / Общ. ред и послесл. М.Л.Титаренко. – М.: Прогресс, 1989. – 552 с.
3. История Китая с древнейших времен до наших дней. – М., 1974.

Тема 4. Діяльність «молодших софістів»

Рекомендована література

1. Брагінець А. С. Нариси історії філософії. – Львів, 1967.
2. Гиляров Г.А. Греческие софисты. – М., 1888.
3. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. – М., 1986.
4. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
5. Фрагменты ранних греческих философов. – М., 1989. – Ч.1.: От эпических теокосмогоний до возникновения атомистики.

Тема 5. Малі сократичні школи: кініки, кіренаїки, мегарики

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
2. Нахов И.М. Философия киников. – М., 1982.
3. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.1. – Античность. – Спб., 1994.

Тема 6. Суспільно-політичні погляди Платона. Вчення про державу

Рекомендована література

1. Кондзьолка В.В. Платон: філософія Добра. – Львів, 1997.
2. Лосев А.Ф. Софисты, Сократ, Платон. – М., 1974.
3. Лосев А.Ф., Тахо-Годи А.А. Платон. Аристотель. – М., 1993.
4. Платон и его эпоха. – М., 1979.
5. Соловьев В.С. Жизненная драма Платона // Соч.: В 3-х т. – М., 1990. – Т.2.
6. Хайдеггер М. Учение Платона об истине // Время и бытие: Статьи и выступления: Пер. с нем. – М., 1993.
7. Строгоцкий В.М. Греческая историческая мысль классического и эллинистического периодов об этапах развития афинской демократии. – Горький, 1987.

Тема 7. Вчення Арістотеля про державу

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
2. Лосев А.Ф., Тахо-Годи А.А. Платон. Аристотель. – М., 1993.
3. Луканин Р.К. «Органон» Аристотеля. – М., 1984.
4. Ханин Д.М. Искусство как деятельность в эстетике Аристотеля. – М., 1986.
5. Строгоцкий В.М. Греческая историческая мысль классического и эллинистического периодов об этапах развития афинской демократии. – Горький, 1987.

Тема 8. Етичне вчення Аристотеля, вчення про чесноти

Рекомендована література

1. Воронина Л.А. Основные эстетические категории Аристотеля. – М., 1975.
2. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
3. Лосев А.Ф., Тахо-Годи А.А. Платон. Аристотель. – М., 1993.
4. Луканин Р.К. «Органон» Аристотеля. – М., 1984.
5. Ханин Д.М. Искусство как деятельность в эстетике Аристотеля. – М., 1986.

Тема 9. Діяльність каппадокійських отців церкви: Василя Кесарійського, Григорія Назіанзіна (Богослова), Григорія Нісського

Рекомендована література

1. Зеньковский В.В. Основы христианской философии. – М., 1997.
2. Карсавин Л.П. Святые отцы и учителя церкви. – М., 1994.
3. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
4. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
5. Ранние отцы церкви. – Брюссель, 1988.

Тема 10. Філософія Северина Боеція

Рекомендована література

1. Боецій. Розрада від філософії. – К., 2002.
2. Лосев А.Ф. Творчество Боэция как переходный антично-средневековый феномен // Западно-европейская средневековая словесность. – М., 1985.
3. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
4. Уколова В.И. Последний римлянин Боэций. – М., 1987.
5. Штекль А. История средневековой философии. – СПб., 1996.
6. Эриугена И. С. Гомилия на Пролог Евангелия от Иоанна. – М., 1995.

Тема 11. Філософія Сігера Брабантського

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
2. Копплстон Ф. Ч. История средневековой философии. – М., 1997.
3. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
4. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Т.2: Средневековье. – СПб., 1994.
5. Шевкина Г. В. Сигер Брабантский и парижские авероисты XIII в. – М., 1972.

Тема 12. Філософія Оксфордської школи

Рекомендована література

1. Бл. Иоанн Дунс Скот. Избранное. – М., 2001.
2. Бл. Иоанн Дунс Скот. Трактат о Первоначале. – М., 2001.
3. Жильсон Э. Философия в средние века. – М., 2004.
4. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.

Тема 13. Вчення Томи Аквінського про людину і суспільство

Рекомендована література

1. Боргош Ю. Фома Аквинский. – М., 1975.
2. Карсавин Л.П. Святые отцы и учителя церкви. – М., 1994.
3. Свежавски С. Святой Фома, прочитанный заново // Символ. – Париж, 1995. - №33.

4. Фома Аквинский. 16 рекомендаций для приобретения сокровищ знания // Следы. – К., 1999. – №2. – С.39.
5. Фома Аквинский. Сочинения. – М., 2002.

Тема 14. Філософія Вільяма Оккама

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
2. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
3. Уильям Оккам. Избранное. – М., 2002.

Тема 15. Містицизм Йоганна Екхарта

Рекомендована література

1. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
2. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків: навчальний посібник. – Львів, 2007.
3. Экхарт Мастер. Духовные проповеди и рассуждения. – М., 1991.
4. Экхарт Мастер. Об отрешенности. – М.-СПб., 2001.

Тема 16. Гуманізм Лоренцо Валли

Рекомендована література

1. Баткин Л. М. Итальянские гуманисты: стиль жизни и стиль мышления. – М., 1978.
2. Брагина Л. М. Социально-эстетические взгляды итальянских гуманистов. – М., 1983.
3. Ревякина Н.В. Творческий путь Лоренцо Валлы и его философское наследие // Лоренцо Валла. Об истинном и ложном благе. О свободе воли. – М., 1989. – С. 5-64.
4. Хоментовская А.И. Лоренцо Валла – великий итальянский гуманист. – М.-Л., 1964.

Тема 17. Філософія Еразма Роттердамського

Рекомендована література

1. Роттердамский Э. Философские произведения. – М., 1986.
2. Роттердамський Е. Похвала Глупоті. Домашні бесіди. – К., 1993.
3. Смирин М.М. Эразм Роттердамский и реформационное движение в Германии. – М., 1978.
4. Соколов В. В. Европейская философия XV-XV вв. – М., 1984.

Тема 18. Філософія Мішеля Монтеня

Рекомендована література

1. Гарен Э. Проблемы итальянского Возрождения. – М., 1986.
2. Гусев В. А. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1992.
3. Монтень Мишель. Опыты. Избранные произведения: В 3-х т. – М., 1992.
4. Рассел Б. История Западной философии: В 2-х т. – М., 1981.

Тема 19. Розвиток нового природознавства періоду Відродження: Микола Коперник, Йоганн Кеплер, Галілео Галілей

Рекомендована література

1. Гребенников Е. А. Николай Коперник. – М., 1982.
2. Коперник Н. О вращении небесных сфер. – М., 1964.
3. Кун Т. Структура научных революций. – М., 1977.
4. Рутенбург В. И. Титаны Возрождения. – Л., 1976.
5. Соколов В. В. Очерки философии эпохи Возрождения. – М., 1962.

Тема 20. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: політична теорія Нікколо Макиавеллі

Рекомендована література

1. Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980.
2. Макиавелли Н. Государь. – М., 1982.
3. Соколов В. В. Очерки философии эпохи Возрождения. – М., 1962.
4. Юсим М.А. Этика Макиавелли. – М., 1990.

Тема 21. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: утопічні концепції Томаса Мора і Томмазо Кампанелли

Рекомендована література

1. Горфункель А.Х. Томмазо Кампанелла. – М., 1969.
2. Гусев В. А. История западноевропейской философии XV-XVII ст. – К., 1992.
3. Кудрявцев О.Ф. Ренессансный гуманизм и Утопия. – М., 1991.
4. Мор Т., Кампанелла Т. Утопия. Мiсто сонця. – К., 1988.
5. Соколов В. В. Очерки философии эпохи Возрождения. – М., 1962.

Тема 22. Філософія Томаса Гоббса

Рекомендована література

1. Гоббс Т. Левіафан / Пер. з англ. – Р.Димерець, Н.Іванова, Є.Мірошніченко, В.Єрмоленко. – К.: Дух і Літера, 2000.
2. Гоббс Томас. Бегемот. – Київ, 1996.
3. Гусев В. І. История западноевропейской философии XV-XVII ст. – К., 1994.
4. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії: Від Декарта до Вітгенштайна. – Київ, "Основи", 1998. – 331 с.

Тема 23. Філософська система Джона Локка

Рекомендована література

1. Джон Локк. Два трактати про врядування. – Київ, "Основи", 2001.
2. Джон Локк. Розвідка про людське розуміння. У 4-х книгах. – "Акта", 2002.
3. Кузнецов В.Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.Ф. Западноевропейская философия XVIII в. – М., 1986.
4. Лазарев В. В. Становление философского сознания Нового времени. – М., 1987.

Тема 24. Філософське вчення П'єра Гассенді

Рекомендована література

1. Кузнецов В.Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.Ф. Западноевропейская философия XVIII в. – М., 1986.
2. Лазарев В. В. Становление философского сознания Нового времени. – М., 1987.
3. Реале Дж., Антисери Д. Западноевропейская философия от истоков до наших дней. – СПб., 1995. – Т.3.
4. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії: Від Декарта до Вітгенштайна. – Київ, "Основи", 1998. – 331 с.

Тема 25. Моральна система Шефтсбері

Рекомендована література

1. Гусев В.І. История западноевропейской философии XV-XVII ст. – К., 1994.
2. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.
3. Культура эпохи Просвещения. – СПб.-М., 1993.
4. Некоторые характеристики философии эпохи Просвещения. – М., 1989.
5. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.

Тема 26. Філософське вчення Монтеск'є

Рекомендована література

1. Кузнецов В. Н. Французский материализм XVIII века. – М., 1981.
2. Момджян Х. М. Французское Просвещение XVIII века. – М., 1983.
3. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.

Тема 27. Теорія виховання Гельвеція

Рекомендована література

1. Гельвецій К.А. Про людину, її розумові здібності та її виховання. – К., 1994.
2. Коломиец Т.А. Концепция человека во французском материализме XVIII века. – К., 1978.
3. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.

Тема 28. Філософська система Гольбаха

Рекомендована література

1. Гольбах. Избр. произв.: В 2 т. – М., 1963.
2. Кочарян М.Т. Поль Гольбах. – М., 1978.
3. Момджян Х. М. Французское Просвещение XVIII века. – М., 1983.

Тема 29. Філософське вчення Йоганна Готфріда Гердера

Рекомендована література

1. Адорно Т., Хоркхаймер М. Диалектика просвещения. – М., 1997.
2. Жучков В. А. Немецкая философия эпохи раннего Просвещения (конец XVII–первая четверть XVIII в.). – М., 1989.
3. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.

Тема 30. Натуралізм Йоганна Вольфганга Гете

Рекомендована література

1. Адорно Т., Хоркхаймер М. Диалектика просвещения. – М., 1997.
2. Жучков В. А. Немецкая философия эпохи раннего Просвещения (конец XVII–первая четверть XVIII в.). – М., 1989.
3. Кузнецов В. Н., Мееровский Б.В., Грязнов А.В. Западноевропейская философия XVIII века. – М., 1986.

Тема 31. Моральна філософія Канта

Рекомендована література

1. Асмус В.Ф. Этика Канта // Кант И. Соч.: В 6-ти т. – М., 1975. – Т.4. – Ч.1. – С.5-65.
2. Афанасьев М.Н. Эстетика Канта. – М., 1975.
3. Геллер И.З. Личность и жизнь Канта (Опыт характеристики). – Петербург, 1923.
4. Кузнецов В. Н. Немецкий классический идеализм. – М., 1989.
5. Кузнецов В.Н. Немецкая классическая философия второй половины XVIII - начала XIX века. – М., 1989. – С.126-159.

Тема 32. Учення про людину Людвіга Фьєрбаха

Рекомендована література

1. Булгаков С.Н. Религия человекобожия у Л.Фейербаха. // Булгаков С.Н. Избр.произв. – М., 1993. – Т.1. – С.162-221.
2. Кушаков Ю. Апологія Фейербаха // Київський національний університет. – Вісник. – Філософія. Політологія, 2002. – Вип. 38-41.
3. Кушаков Ю. Вогняний потік (До двохсотліття від дня народження Л. Фьєрбаха) // Філософська думка. – 2004. – № 6.

4. Кушаков Ю.В. Историко-философская концепция Л.Фейербаха. Теория, методология, конкретные результаты. – К., 1981.
5. Любутин К.Н. Фейербах: философская антропология. – Свердловск, 1988.

Тема 33. Теорія пізнання Герберта Спенсера

Рекомендована література

1. Нарский И. С. Современный позитивизм. – М., 1961.
2. Рассел Б. Человеческое познание, его сфера и границы. – М., 1957.
3. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.4. От романтизма до наших дней. – СПб., 1997. – С. 187-221.
4. Спенсер Г. Опыты научные, политические и философские. – Мн., 1999. – с.482 - 623.
5. Спенсер Г. Основные начала. – СПб., 1899.

Тема 34. Філософія Баденської школи: Вільгельм Віндельбанд

Рекомендована література

1. Бакрадце К.С. Очерки по истории новейшей и современной буржуазной философии // Бакрадце К.С. Избранные труды: В 4.т. – Т.3. – Тбилиси, 1973. – С.217-297.
2. Виндельбанд В. Прелюдии. Философские статьи и речи // Виндельбанд В. Избранное: Дух и история. – М., 1995. – С.22-58.
3. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.4. От романтизма до наших дней. – СПб., 1997.

Тема 35. Філософія Марбургської школи: Герман Коген.

Рекомендована література

1. Бакрадце К.С. Очерки по истории новейшей и современной буржуазной философии // Бакрадце К.С. Избранные труды: В 4.т. – Т.3. – Тбилиси, 1973. – С.217-297.
2. Наторп П. Кант и Марбургская школа // Новые идеи в философии. – СПб., 1913. – Сб.5. – С.93-132.
3. Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – Т.4. От романтизма до наших дней. – СПб., 1997.

Тема 36. Філософія трагедії Г.Зіммеля

Рекомендована література

1. Авенариус Р. Человеческое понятие о мире. – СПб., 1907.
2. Зотов А.Ф., Мельвиль Ю.К. Буржуазная философия середины XIX – начала XX века. – М., 1988.
3. Ионин Л.Г. Георг Зиммель – социолог. – М., 1981.

Тема 37. Головні напрямки розвитку феноменології

Рекомендована література

1. Бабушкин В. Феноменологическая философия науки. – М., 1985.
2. Мамардашвили М. К. Феноменология – сопутствующий момент всякой философии // Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию. – М., 1992.
3. Мерло-Понти М. Феноменология сприйняття // Читанка з історії філософії. Зарубіжна філософія XX століття. – К., 1993.
4. Мотрошилова Н. В. Принципы и противоречия феноменологической философии. – М., 1968.
5. Свасьян К. А. Феноменологическое познание: пропедевтика и критика. – Ереван. 1987.

Тема 38. Екзистенційна філософія Карла Ясперса

Рекомендована література

4. Больнов О. Ф. Философия экзистенциализма. – СПб., 1999.

5. Бычко И.В. В лабиринтах свободы. – М., 1976.
6. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.

Тема 39. Філософія Альбера Камю

Рекомендована література

1. Камю А. Бунтующий человек. – М., 1990.
2. Больнов О. Ф. Философия экзистенциализма. – СПб., 1999.
3. Бычко И.В. В лабиринтах свободы. – М., 1976.

Тема 40. Філософське вчення Вільяма Джеймса

Рекомендована література

1. Джеймс У. Введение в философию // Джеймс У. Введение в философию. Рассел Б. Проблемы философии. – М., 2000. – С. 3 - 152.
2. Джеймс У. Воля к вере и другие очерки популярной философии // Джеймс У. Воля к вере. – М., 1997. – С.3-206.
3. Джеймс У. Многообразие религиозного опыта. – М., 1992.
4. Джеймс У. Прагматизм. – К., 1995.
5. Джеймс У. Прагматизм. Новое название для некоторых старых методов мышления // Джеймс У. Воля к вере. – М., 1997. – С.207-324.
6. Джеймс У. Что такое прагматизм // Вестн. Москов. ун-та. – Сер. фил. – 1993. – №3.